

Türk - Macar Ticaret ve Tediye Anlaşmalarıyla merbutlarının kabul ve tasdiki hakkında kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilânı : 11 . IX . 1944 - Sayı : 5805)

No.
4661

Kabul tarihi
4 . IX . 1944

BİRİNCİ MADDE — Türkiye ile Macaristan arasında Ticari Mübadelelere ve Tediyelelerin tanzimine mütedair Ankara'da 3 Mayıs 1944 tarihinde akit ve imza olunan Anlaşmalarla merbutları kabul ve tasdik edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

5 Eylül 1944

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE MACARİSTAN KIRALLIK HÜKÜMETİ ARASINDA TİCARET ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyet Hükümeti ile Macar Kırallık Hükümeti, iki memleket arasındaki Ticari Mübadelelerin inkişafını teşvil ve teşvik arzusuyla;

Aşağıdaki hususları kararlaştırmışlardır:

Madde — 1

Türkiye Cumhuriyet Hükümeti merbut A - 1 listesinde sayılan Macar menşeli emtianın, her madde için tahsis edilmiş olan senelik kontenjanlar hadleri dâhilinde, Türkiye'ye ithalinin kabulünü taahhüt eyler.

Macaristan Kırallık Hükümeti, kendi canibinden işbu aynı emtianın Türkiye'ye ihracına müsaade eylemeyi taahhüt eder.

Madde — 2

Macaristan Kırallık Hükümeti, merbut A ve B listelerinde sayılan Türk menşeli emtianın, her madde için tahsis edilmiş olan senelik kontenjanlar hadleri dâhilinde, Macaristan'a ithalinin kabulünü taahhüt eyler.

Türkiye Cumhuriyet Hükümeti, kendi canibinden, işbu emtianın Macaristan'a ihracına müsaade eylemeyi taahhüt eder.

Madde — 3

Bundan başka Türkiye ve Macaristan ithal ve ihraç ânında Türkiye ve mütekabilen Macaristan'da mer'i bulunan umumî ithal ve ihraç rejiminden istifade edeceklerdir.

Madde — 4

İki memlekette birisinde A - 1, A ve B listelerinde münderiç emtiadan başka malların da sü-

rümü imkânı veya işbu aynı listelerde münderiç emtianın satılması için daha büyük imkânlar tahassül ettiği takdirde, iki memleket salâhiyettar makamları listelerin genişletilmesi veya bunlarda münderiç kontenjanların çoğaltılması zımında yapılacak talepleri hayırhahlıkla tetkik edeceklerdir.

Madde — 5

İki memleket salâhiyettar makamlarının önceden müsaadesi ile hususi takas muameleleri yapılabilecektir.

İşbu Anlaşmanın meriyeti esnasında tasvip edilmiş olup inkızası tarihine kadar ikmal edilemiyen hususi takas muameleri aynı Anlaşma hükümlerine göre tasfiye edilecektir.

Madde — 6

İki memleket arasındaki Ticari Mübadelelerden mütevellit tediyeler bugünkü tarihle imza edilen Tediye Anlaşması hükümlerine tevfikan iera olunacaktır.

Madde — 7

İki memleket emtiası, her iki memleketin salâhiyettar bilcümle gümrük idaresinden ithal olunabilecektir.

Madde — 8

İşbu Anlaşma 24 Şubat 1943 tarihli Türk - Macar Ticaret Anlaşması ile merbutlarının yerine kaim olacak ve 1 Haziran 1944 tarihinde bir sene müddetle meriyete girecektir.

İki Âkit Taraf inkıza tarihinden evvel yeni bir Anlaşma akdi için temasa geçeceklerdir.

Ankara'da 3 Mayıs 1944 tarihinde imzalanmıştır.

Vörnle

Dr. B. Sanus

A : 1 — Listesi

Gümrük tarife No. sı	Malm cinsi	Senelik kontenjan
1	Soğuk kan at	500 baş
1,5 ve 6	Canlı hayvan	400 »
66 a	Hayvani tutkal, her cins	100 ton
71 a	Kimyevi gübreler	1 500 »
	Süperfosfat harıç	
132	Sun'i ipek, boyalı ve boyasız	30 »
274 den	Nebati kömür (Charbon végétal)	50 »
281	Sellüloitten maddeler ve diğer plastik maddeler	50 »
284 a dan	Bois de mine : Meşe, karaağaç, kaynağacı	20 000 m ³
285 ve	Kontrplâk	50 ton
286 dan		
295 den	Mekik, makara	25 »
302	Ağaç kundura çivisi, diş hilâli	200 »
307 b,c,d	Fırça ve süpürge	10 »

Gümrük tarife No. sı	Malm einisi	Senelik kon- tenjan
324	Sargılık kâğıt bütün pozisyon	1 000 ton
328	Matbaa ve gazete kâğıdı ve yazı kâğıdı bütün pozisyon	2 500 »
330	Kopya ve yazı çoğaltma kâğıtları bütün pozisyon	15 »
335	Hassas kâğıt bütün pozisyon	100 »
341 a,b,c	Karton	350 »
417	Sargılık kendirden bez	200 000 m
417	Sargılık tekstilitten bez % 40 kendir, % 60 kâğıt	500 000 m
465 b	Manyezit	50 ton
471	Porselen, tebeşir, kaolin, v. s.	300 »
476 b	Çark eğe bileği ve diğer eşya	25 »
477 b,c,d,h, v den	Asbestos (Amyant) eşya	50 »
481 c	Ateş tuğlası ve kiremidi	6 000 »
483	Çini ve porselenden döşemelik tuğla	400 »
485	Çini ve porselenden eşya banyo, lavabo, v. s.	250 »
488	Çiniden, porselenden âlâtrı elektriyiye ve aksamı bütün pozisyon	300 »
489	Porselenden diş	2 »
505	Müşehhip lâmbalar	150 »
492-500	Çamlar	700 »
501-515	Mamulâtrı zücaעיye	300 »
519 a,b)	Beton demiri, profil demiri, filmaşın, lâmbalar, sac, sac çember	6 900 »
520 a,b)		
522 a-1)		
523 a-1)		
521	Ray, demiryolu için yastık ve parçaları	400 »
524-527	Demir ve çelikten tel, kablo ve halat	500 »
528 a,b	Demir zincir	100 »
529	Dikişsiz borular	
	Fonttan demir veya çelikten künk boru, her nevi raptiyeleri ve bunların kapakları	2 000 »
531	Demir, fonttan cilâsız, boyasız kaba mamulât, demiryolu işaretleri ve makasları	1 000 »
532,533	Çivi, vida, vesaire bütün pozisyonlar	700 »
538,539	Her nevi demirden el âlâtrı, saplı veya sapsız, breakerlık eşyası	500 »
530,534-537	Diğer demir ve çelik eşya, kalorifer kazan ve üstüvaneleri, fonttan banyolar	2 000 »
541-543,545		
546.548-550,552		
555-568	Bakır ve bakır halitasından mamul eşya	600 »
569 c,h-1	Alüminyumdan eşya (şişe kapsülleri dâhil)	100 »
570-573	Kurşun ve halitaları	50 »
574-576	Çinko ve halitaları (Çubuklar hariç)	1 500 »
598	Havagazı, elektrik ve su saatleri v. s (Bütün pozisyon)	150 »
618,619	Telli veya telsiz telgraf ve telefon tesisatı ve bunların teknik aksamı	400 »
627	Cerrahi tesisat malzemesi, ameliyat masası, dışçı koltuk, sandalyası v. s.	35 »
631	Yangın söndürücü, pülverizatör, hasarat öldüren âletler ve bunların aksamı	100 »

Gümrük tarife No. sı	Malın einsi	Senelik kon- tenjan
632	Âlâtı vezniye (baskül, terazi v. s.)	300 ton
648-651,657, 658,660,665 666,666/2 den	Buhar kazanları, lokomotifler ve türbinler. traktörler, motörler, mensucat makinaları, dikiş makinaları, her nevi makina âlâtları, her nevi tulumbalar, değirmen makinaları, müberritler v. s. bu makinaların aksamı ve yedek parçaları	850 »
652	Elektrik motörleri ve aksamı	250 »
653-654	Akümülatör, pil, elektrot, bale	100 »
664	Ziraat makinaları	250 »
681 b den	Maden vagonetleri	1 000 »
700-709	Boyalar (Bütün pozisyonlar)	200 »
710 z	Gayrisaf karbonat de potas	100 »
718	Kalsiyum emlâhı, karbür de kalsiyum dâhil	750 »
724	Alümiyum emlâhı	500 »
754	Hâmızlar	6 000 »
757	Şap (Krom şapı müstesna)	700 »
710-805	Tıbbi ve kimyevi müstahzarat	200 000 T. L.
760	Aseton kolodyum	20 ton
812/b	Hublon (şerbetei otu)	30 »
806-853	Tababette müstamel hulâsalar, alkaloitler ve kimyevi sımai müstahzarat	1 800 000 »
853	Karamalt	100 »
289,290	Fıçı imali için hazırlanmış tahta ve tahta fıçı Diğer emtia	2 000 fıçı 2 000 000 T. L.

A - Listesi

Macaristan'a ithal edilecek Türk emtiasının listesi

Macar Gümrük tarife No. sı	Malın einsi	Senelik kon- tenjan
722	Döküm	} 15 000 ton
724	Çelik bloklar	
773 den	Bakır	300 »
183 »	Tiftik	1 000 »
187 »	Küçükbaş hayvan derileri (işlenmemiş)	1 700 »
223	Palamut ve trillo (tırnak)	8 000 »
408	Palamut hulâsası	600 »
68 den	Susam	900 »
65	Haşhaş tohumu	200 »
68 den	Keten tohumu	250 »
68 »	Ayçiçeği tohumu	400 »
102	Yerfıstığı	500 »

Macar			
Gümrük tarife			Senelik kon-
No. sı	Malm cinsi		tenjan
66	Kenevir tohumu	200	ton
178	Küspe	4 000	»
334 den	Pirina yağı	300	» [1]
341	Balmumu	150	»
389 dan	Kitre	100	»
223	Mazı	30	»
	Cehri	10	»
225 b	Meyan	200	»
49	Kimyon	10	»
50	Tefne yaprağı	5	»
97	Acıbadem	20	»
223	Çekirdek	50	»
223	Yemiş kabuğu	5	»
29 b ve	Balık (taze, salamuralı, tuzlu ve tütsülenmiş)	50	»
168			
12	Bağırsak	150	»
188	Boynuz, kemik ve döküntüleri	500	»
189	Deri kazıntısı	150	»
213	Kenevir üstüğü	25	»
564	Kenevir ipliği	200	»
207	Pamuk döküntüleri	200	»
228	Pamuk paçavrası	100	»
228	Yün paçavrası	100	»
225 a	Afyon	5	»
939	Zımpara	50	»
246	Amyant	200	»
352	Sığıla yağı	60	»
244	Kurşun cevheri (minere, filiz)	2 500	»
436/a	Civa	750	kilo
426	Gülyağı	25	»
191	Sünger	30	ton
	Borasit	300	»
	Diğer emtia	500 000	T. L. sı

[1] Sulfür de karbon ve tetra-klorur de karbon ithalâtından sonra.

B - Listesi

Macaristan'a ithal edilecek Türk emtiasının listesi

Macar Gümrük tarife No. sı	Malın cinsi	Senelik kon- tenjan
123	Tütün	2 000 ton
88 den	Kuru üzüm	2 000 »
89 b	Kuru incir ve hurda	3 000 »
98	Fındık	5 000 »
95	Şamfıstığı	50 »
603 den	Halı	100 000 T. L. sı

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE MACARİSTAN KIRALLIĞI ARASINDA TEDİYE ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Macaristan Kırallık Hükümeti iki memleket arasındaki te-diye usullerini aşağıdaki hükümlere tevfikân tanzim etmek hususunda mutabık kalmışlardır:

Madde — 1

İşbu Anlaşma hükümlerine tevfikân icra kılmacak tediyeler, bugünkü tarihle imza edilen Ticaret Anlaşmasında ve eklerinde derpiş edildiği şekilde, iki memleket arasında eşya mübadelesine, bu muamelâttan mütevellit masraf ve komisyonlara, imalât ve nakliyat masraflarına, avukat ücretlerine, mahkeme masraflarına, damga resimlerine, tarafeyn mahkemelerine verilecek teminat akçelerine, Âkit Taraflar millî arazisinde çalışan ameleler tarafından yapılan para irsalâtına veyahut hakiki turistlerin, iş adamlarının, seyyah ticaret memurlarının, ticaret ajanlarının, talebelerin ve sairinin masraflarını ödemeğe mahsus irsalâta ait bulunmaktadır. İki memleketin salâhiyettar makamları işbu tediyelerin mahiyetini tetkik ve kontrol etmek hakkını mahfuz tutarlar.

Kezalik diğer para nakilleri de iki memleketin salâhiyettar makamlarının muvafakatiyle işbu Anlaşma çerçevesi dâhilinde icra edilebilecektir.

Madde — 2

1 nei maddede istihdaf olunan Türk alacaklarının karşılık değeri Macar borçlular tarafından pengo olarak Macar Millî Bankasına yatırılacaktır. Macar Millî Bankası bu mebalîği Türk lirasına tahvil edecek ve bunları tahsilâtın icra edildiği gün Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası namma 1 Haziran 1941 tarihinde açılan aşağıdaki faizsiz hesapların matlubuna kaydeyliyecektir:

a) Bugünkü tarihle imzalanan Ticaret Anlaşmasına merbut A listesinde sayılan Türk mallarının karşılık değerine ait mebalîğ ile aşağıdaki b fıkrasında istihdaf olunan mebalîğ hariç olmak üzere işbu Anlaşmanın 1 nei maddesinde derpiş edilen diğer münakalelere ait mebalîğ bir «A» hesabına;

b) Yukarıda anılan Ticaret Anlaşmasına merbut B listesinde sayılan Türk mallarının karşılık değerine ait mebalîğ bir «B» hesabına. Bu şekilde «B» hesabına geçirilecek mebalîğ 5 000 000 Türk lirasıyla tahdit edilecektir. Yukarıda zikredilen haddi aşan lisansların Macaristan tarafından verilmesi yüzünden bu meblâğı müteceviz tahsilât icra edildiği takdirde, bu tahsilâtın yekânü kli-ringin «A» hesabına geçirilecektir.

Madde — 3

1 nei maddede istihdaf olunan Macar alacaklarının karşılık değeri Türk borçlular tarafından Türk lirası olarak Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasına yatırılacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tahsil edilen mebaliğin % 70 ini Macar Millî Bankası namma 1 Haziran 1941 tarihinde açılmış olan faizsiz Türk lirası üzerinden tutulan «A» hesabına ve mütebaki % 30 unu bir «B» hesabına tahsilâtın icra edildiği gün kaydeyliyecektir.

Bu tevzi, Macar Millî Bankasının «B» hesabına kaydedilen mebaliğin yekûnu 5 000 000 Türk liralık bir miktara vardıktan sonra durdurulacaktır. Bu andan itibaren Macar alacaklarının karşılık değerinin heyeti umumiyesi Macar Bankasının «A» hesabına kaydedilecektir.

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası ve Macar Millî Bankası işbu Anlaşma ile derpiş edilen iki «B» hesabının tasfiyesi hususunda anlaşacaklardır.

Madde — 4

Macar Millî Bankası ve Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası 2 nei ve 3 neü maddelere tevfiikan kendilerine yapılan tevdiata ait kredi ihbarnamelerini günügününe birbirlerine göndereceklerdir.

Kredi ihbarnameleri alâkadar alacaklıya tediye icrasını mümkün kılacak muktazi bütün izahatı ihtiva eyliyecektir.

Bir alacak Türk lirası veya pengöden gayri bir nakitle gösterilmiş olduğu takdirde bu para ile yazılı meblâğ dahi yukarıda zikredilen ihbarnamelere derecolunacaktır.

Madde — 5

Türk lirası ile pengö arasındaki muadelet Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile Macar Millî Bankası arasında biltilâf tâyin edilecektir. Bu muadelet, iki paradan bir veya diğerine ait statüde esaslı bir tebeddül vukuagelmedikçe, işbu Anlaşmanın meriyeti müddetince sabit kalacaktır.

Muadelette bir değişiklik iktiza eylediği takdirde yeni muadelet kliring hesaplarının bakıyelerine tatbik olunmryacaktır.

Pengö veya Türk lirasından gayri para ile muharrer Türk ve Macar alacakları evvelemerde Türkiye'de Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Macaristan'da Macar Millî Bankasının tahsil günündeki resmî kur üzerinden ithalâtçı memleketin millî parasına tahvil edilecektir.

Madde — 6

Macaristan'da Macar Millî Bankası ve Türkiye'de Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası marifetiyle her memleketin millî parası üzerinden alacaklılara yapılacak tediyeler, 2 nei ve 3 neü maddelerde derpiş olunan tevdiatın tarih sırasıyla ve mezkûr maddelerde işaret edilen hesapların mevcudu haddi dâhilinde, icra olunacaktır.

2 nei ve 3 neü maddelerde derpiş olunan «A» hesaplarından birisinin mevcudu gayrikâfi olduğu takdirde iki ihraç bankası biltilâf aralarında bir röpor muamelesi akdetmeği derpiş edebileceklerdir.

Madde — 7

İki Âkit memlekettten birisi menşeli olup diğer memleketin arazisi üzerinde kurulan panayır ve sergilerde teşhîr edilen ve satılan mahsulâtın bedeli, mevzuubahis panayır veya sergilerin kurulduğu memleketin mevzuatı tarafından bu maddelerin girişine ve satışına müsaade edilmiş bulunduğu takdirde, işbu Tediye Anlaşması hükümlerine tevfiikan ve tarih sırası haricinde tesviye edilecektir.

Aynı veğhile bu panayır ve sergilere iştirak masraflarında tarih sırası haricinde tesviye olunacaktır.

Madde — 8

Seyahat masraflarına müteallik olarak iki memleketten birinde tahsil eden talebeler lehine yapılan tediyeler iki ihraç bankası tarafından tarih sırası kaydına tâbi tutulmaksızın icra olunacaklardır. Şurası mukarrerdir ki, bu tediyeler iki memleketten herbirinin dahili rejiminde derpiş olunan günlük âzami miktarı geçemeyecektir.

Madde — 9

İki banka, işbu Anlaşmanın iyi işlemesi için alınması lâzımgelen teknik sureti tesviye üzerinde, aralarında anlaşacaklardır.

Madde — 10

Şurası tasrih olunur ki, işbu Tediye Anlaşmasının Ticari Mübadelelere müteallik hükümleri, ancak için memleketten biri menşeli olup diğer memlekete icabeden rüsum ve tekâlif tediye edilerek dahili istihlâki için fiilen ithal edilmiş bulunan eşyaya taallûk eder.

İşbu Anlaşma hükümleri transit eşya ticaretine tatbik olunmaz.

Madde — 11

İki Hükümetten herbiri, işbu Anlaşmanın tatbikını temin için, kendi mevzuatına göre, mukatazi tedbirleri alacaktır.

Madde — 12

İşbu Anlaşmanın inkızasında diğer memleket nezdindeki kliring hesaplarından lehinde bir bakiye kalmış bulunan iki memleketten birinin ithalâtçıları bu bakiyenin itfasına kadar işbu Anlaşma hükümlerine göre ithalâtlarının karşılık değerini tevdiye devam edeceklerdir. Aynı suretle kredi ile yapılan veya işbu Anlaşmanın inkızasından evvel bir veya diğer taraftan sevk edilmiş bulunan emtia bedeli de 2 ve 3 nci maddelerde derpiş olunan kliring hesaplarına tevdiye devam olunacaktır.

Madde — 13

İşbu Anlaşma 1 Haziran 1944 te meriyete girecek ve bugünkü tarihle imza edilen Ticaret Anlaşmasının aynı meriyet müddetini haiz olacaktır.

Ankara'da 3 Mayıs 1944 tarihinde tanzim olunmuştur.

Vörnle

Dr. B. Sanus

KAPANIŞ PROSE - VERBALİ

Nisan - Mayıs 1944 tarihinde Ankara'da vukubulan Türk - Macar müzakereleri esnasında Macaristan Delégasyonu kendi noktai nazarına göre % 17 miktarındaki ticari primin Türkiye'ye tevcih edilen Macar ihracatı için bu ticari primin artık umumiyetle lüzumlu bulunmamasından dolayı, kaldırılmasını tebarüz ettirmiştir.

Türk Delegasyonu, kendi canibinde, iki piyasa durumuna bakarak Macar noktai nazarına iştirak etmediğini beyan etmiştir, zira, kendi fikrinde iki memleket arasındaki mübadeleler böyle bir tedbirden müteessir olacaktır.

Nihayet, İki Delegasyon bu bapta 3 Mayıs 1944 tarihinde imza edilen Anlaşmaya merbut mektupları teati hususunda mutabık kalmışlardır.

Macar Delegasyonu Reisi, Türk Delegasyonunun talebi üzerine, yukarıda zikredilen mektubun muhtevi bulunduğu mukavelename gözönünde bulundurularak, Macaristan Kırallık Hükümetinin, yukarıda zikredilen şekilde Macar ihracatçılara verilmiş olan primin hepsini veya bir kısmını geri almayacağı hususunda Türk Delegasyonunu temin eder.

Ankara, 3 Mayıs 1944

Vörnle

Dr. B. Sanus

<i>Cumhuriyet Reislğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	5 . IX . 1944 ve 1/309
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cumhur Reislğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	5 IX 1944 ve 4/772
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	Cilt Sayfa 11 132 13 19,91,116,119,122,127 :130